

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 95 0 P 034293 16 Rev
Banjaluka, 31.01.2017. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija, Darka Osmića kao predsjednika vijeća, Davorke Delić i Jadranke Stanišić, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužioca E.B. iz Lj., vlasnika samostalne trgovačke radnje M.88 T., koga zastupa R.R., advokat iz T., ..., protiv tuženog Grada T., koga zastupa Pravobranilaštvo Republike Srpske – Sjedište zamjenika u Trebinju, radi naknade štete, odlučujući o reviziji tužioca protiv presude Okružnog suda u Trebinju broj 95 0 P 034293 16 Gž 2 od 26.08.2016. godine, na sjednici održanoj dana 31.01.2017. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u Trebinju broj 95 0 P 034293 16 P 2 od 16.02.2016. godine odbijen je tužbeni zahtjev tužioca da mu tuženi isplati iznos od 511.682,68 KM, sa zakonskom zateznom kamatom i to:

- na iznos od 1.037,00 KM mjesečno za period 15.05.1993.godine do 31.12.1993.godine, počev od dospelosti svakog pojedinačnog iznosa pa do isplate;
- na iznos od 1.336,00 KM mjesečno za period 01.01.1994.godine do 31.12.1994.godine, počev od dospelosti svakog pojedinačnog iznosa pa do isplate;
- na iznos od 1.886,00 KM mjesečno za period 01.01.1995.godine do 31.12.1996.godine, počev od dospelosti svakog pojedinačnog iznosa pa do isplate;
- na iznos od 1.969,00 KM mjesečno za period 01.01.1997.godine do 31.12.1997.godine, počev od dospelosti svakog pojedinačnog iznosa pa do isplate;
- na iznos od 1.956,00 KM mjesečno za period 01.01.1998.godine do 31.12.1998.godine, počev od dospelosti svakog pojedinačnog iznosa pa do isplate;
- na iznos od 2.454,00 KM mjesečno za period 01.01.1999.godine do 31.12.1999.godine, počev od dospelosti svakog pojedinačnog iznosa pa do isplate;
- na iznos od 2.613,00 KM mjesečno za period 01.01.2000.godine do 31.12.2000.godine, počev od dospelosti svakog pojedinačnog iznosa pa do isplate;
- na iznos od 3.496,00 KM mjesečno za period 01.01.2001.godine do 31.12.2001.godine, počev od dospelosti svakog pojedinačnog iznosa pa do isplate;
- na iznos od 4.288,00 KM mjesečno za period 01.01.2002.godine do 31.12.2002.godine, počev od dospelosti svakog pojedinačnog iznosa pa do isplate;
- na iznos od 4.798,00 KM mjesečno za period 01.01.2003.godine do 31.12.2003.godine, počev od dospelosti svakog pojedinačnog iznosa pa do isplate;
- na iznos od 5.586,00 KM mjesečno za period 01.01.2004.godine do 31.12.2004.godine, počev od dospelosti svakog pojedinačnog iznosa pa do isplate;
- na iznos od 6.340,00 KM mjesečno za period 01.01.2005.godine do 31.12.2005.godine, počev od dospelosti svakog pojedinačnog iznosa pa do isplate;

-na iznos od 281,40 KM mjesečno za period od 15.05.1993.godine do 21.10.2003.godine, počev od dospelosti svakog mjesečnog iznosa pa do isplate;
-na iznos od 11.416,00 KM, počev od 15.05.1993.godine pa do isplate te da mu naknadi troškove parničnog postupka sve u roku od 30 dana računajući od prvog dana poslije dostavljanja prepisa presude i pod prijetnjom prinudnog izvršenja.

Obavezan je tužilac da tuženom naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 7.500,00 KM roku od 30 dana računajući od prvog dana poslije dostavljanja prepisa presude i pod prijetnjom prinudnog izvršenja.

Drugostepenom presudom Okružnog suda u Trebinju broj 95 0 P 034293 16 Gž 2 od 26.08.2016. godine žalba tužioca je odbijena i potvrđena presuda Osnovnog suda u Trebinju broj 95 0 P 034293 16 P 2 od 16.02.2016. godine.

Blagovremenom revizijom drugostepenu presudu pobija tužilac iz razloga povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se revizija usvoji, pobijana presuda preinači i zahtjevu tužioca udovolji u cjelosti.

U odgovoru na reviziju tuženi predlaže da se revizija odbije.

Revizija nije osnovana.

Predmet spora u ovoj parnici je zahtjev tužioca da mu tuženi isplati ukupan iznos od 511.682,68 KM, sa kamatom na pojedinačne iznose kako je navedeno u izreci prvostepene presude zajedno sa troškovima postupka.

Ovaj zahtjev tužilac temelji na tome da je, zbog nemogućnosti da nastavi sa obavljanjem trgovačke djelatnosti u samoposluzi STR M.88, koju je obavljao u poslovnom prostoru u T., u ..., koji je prednik tuženog opština T. 1993. godine dala u zakup IA T., pretrpio štetu u vidu izmakle koristi u iznosu od 464.754,00 KM, te u iznosu od 11.416,00 KM zbog upotrebe opreme u samoposluzi koja je njegovo vlasništvo, a koja se i danas nalazi u poslovnom prostoru, kao i da je pretrpio štetu u visini od 35.512,68 KM koliko bi iznosila zakupnina za posebnu poslovnu prostoriju-magacin, površine 26 m², koja je vlasništvo tužioca, a koju je IA T. koristila u sklopu samoposluge.

Na osnovu izvedenih dokaza i rezultata cjelokupnog postupka prvostepeni sud je utvrdio da je tužilac za obavljanje trgovačke djelatnosti-samoposluga STR M.88 koristio poslovni prostor u T., u Ulici ..., ukupne površine 116 m², na osnovu ugovora o zakupu na neodređeno vrijeme koji je tužilac u svojstvu zakupca zaključio 19.06.1991. godine sa zakupodavcem opštinom Trebinje; da je tužilac u navedenom poslovnom prostoru obavljao trgovačku djelatnost do početka izbijanja ratnog sukoba na području BiH, a krajem maja 1992. godine zbog izbijanja ratnog sukoba u BiH napustio T. i nastanio se u Lj., te se nije vraćao u T. do zaključenja Dejtonskog mirovnog sporazuma; da je tužilac prema punomoći koja je sačinjena u Lj. 27.11.1992. godine, u kojoj je konstatovano da je samoposluga prestala sa radom 28.04.1992. godine, ovlastio D.B. i J.S. da u njegovo ime mogu voditi radnju-samoposlugu M.88 u T., u Ulici ..., nabavljati i prodavati robu i to u periodu od 01.12.1992. do 31.12.1993. godine; da je predmetni poslovni prostor tuženi, koji je nad istim bio nosilac prava raspolaganja, izdao FA T. ugovorom o zakupu od 23.04.1993. godine i da je FA T. isti

koristila za trgovačku djelatnost kao prodavnicu u čiji posjed je stupila 15.04.1993. godine; da se sa zapadne strane ovog poslovnog prostora nalazio magacinski prostor u vlasništvu tužioca sagrađen na k. č. broj 2573/4, upisan u zk. ulošku broj 6. KO T., površine 26,80 m2, koji je tužiocu vraćen u posjed 21.10.2003.godine.

Kod takvog stanja činjenica prvostepeni sud zaključuje da tužilac tužilac nije dokazao nezakonito postupanje tuženog koje vidi u radnjama radnika tuženog M.Č., M.P. i N.K., jer su imenovani radnici tuženog izvršili u svojstvu inspektora Opštinskog sekretarijata za inspeksijske poslove Opštine T., dana 11.05.1993. godine, inspeksijski pregled prodavnice IAT "Holding Company" – prodavnice u T. u Ul. ... i o tome sačinili zapisnik koji se nalazi u spisu, a taj inspeksijski pregled izvršen je poslije popisa zatečenog stanja u trgovačkom objektu u Ul. ..., koji je izvršen 20.04.1993. godine od strane komisije SO T. i IA T..

U odnosu na poslovni prostor koji je u vlasništvu tužioca, koji je sagrađen na k.č. broj 2573/4, upisan u z.k. ulošku broj 6, KO T., prvostepeni sud obrazlaže da se je taj prostor bio u režimu napuštene imovine i vraćen je tužiocu u posjed na njegov zahtjev rješanjem Ministarstva za ... – Odsjek T. od 07.02.2000. godine, a tužilac uveden u posjed 21.10.2003. godine, te da se u posjedu ovog poslovnog prostora tuženi nije nikad nalazio niti ga je izdao u zakup FA T. ugovorom o zakupu od 23.04.1993. godine. Tim ugovorom Opština T. izdala je u zakup FA T. samo poslovni prostor u Ul. ..., površine 116 m2, izgrađen na k.č. broj 2573/2, KO T., dakle, isti poslovni prostor iz čl. 1. ugovora o zakupu poslovnih prostorija zaključen između tužioca i tuženog 19.06.1991. godine. S obzirom da je prostor vraćen u posjed tužiocu, a da tužilac nije dokazao da je tuženi koristio ovaj poslovni prostor, ili da ga je davao na korišćenje, te izdao u zakup FA T., nema osnova za obavezivanje tuženog plaćanja iznosa od 35.512,68 KM, sa kamatom.

U pogledu zahtjeva tužioca za isplatu 11.416,00 KM, što predstavlja vrijednost pokretnih stvari-opreme za samoposlugu koja proizlazi iz nalaza i mišljenja vještaka N.K., prvostepeni sud zaključuje da su se pokretne stvari u vrijeme podnošenja tužbe nalazile u poslovnom prostoru u kome je tužilac obavljao trgovačku djelatnost, a da se i sada tamo nalaze, te da je tužilac imao materijalno pravno ovlaštenje da podnese zahtjev za vraćanje stvari, a ne za naknadu štete, sve dok stvari postoje.

Po mišljenju prvostepenog suda u radnjama tuženog nema protivpravnosti, niti uzročno posljedične veze sa štetom koju je tužilac pretrpio. Tuženi nije uzrokovao prestanak rada samoposluge STR M.88, koja nije radila od 28.04.1992. godine kada je demolirana i iz nje pokradena roba od strane nepoznatih lica. Tužilac je, prema sopstvenoj izjavi sa porodicom napustio T. krajem maja 1992. godine zbog izbivanja ratnog sukoba u BiH, pa je tuženi bio ovlašten u skladu sa odredbama Zakona o korišćenju napuštene imovine („Službeni glasnik RS“ broj 3/96 i 21/96) da daje na korišćenje i poslovne prostorije, bez obzira da li su u društvenoj, privatnoj ili mješovitoj svojini, ako su prazne i napuštene, kao i u skladu sa čl. 2. st. 1. Uredbe o davanju na privremeno korišćenje objekata stambenog, poslovnog i drugog prostora ("Službeni glasnik Srpskog naroda u BiH", broj 12/92 – u daljem tekstu: Uredba). Kako je tužilac predmetni poslovni prostor koristio u svojstvu zakupca, napustio ga krajem aprila 1992. godine od kada se više nije vraćao u T., donošenjem Uredbe po sili zakona prestao je da važi predmetni ugovor o zakupu zaključen između tužioca i tuženog. Po ocjeni prvostepenog suda tužilac nije dokazao da je u smislu odredbe člana 189. ZOO, pretrpio

štetu u vidu izmakle koristi koju je zahtijevao, kao ni da se tuženi neosnovano obogatio za iznos od 11.416,00 KM, upotrebom opreme tužioca u samoposluži koja se i danas nalazi u tom poslovnom prostoru, te da je pretrpio štetu u visini od 35.512,68 KM koliko bi iznosila zakupnina za posebnu poslovnu prostoriju-magacin, površine 26 m², koja je vlasništvo tužioca.

Iz ovih razloga zaključuje da nema odgovornosti tuženog za štetu, te je pozivom na odredbu čl. 17. st. 1. Ustava Republike Srpske i odredbe člana 172. st. 1. Zakona o obligacionim odnosima ("Službeni list SFRJ", broj 29/78, 39/85 i 57/89 i "Službeni glasnik Republike Srpske", broj 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04 – u daljem tekstu: ZOO), odbio tužbeni zahtjev.

Drugostepeni sud je prihvatio činjenično utvrđenje i pravne zaključke prvostepenog suda, pa je žalbu tužioca odbio i prvostepenu presudu potvrdio.

Odluke nižestepeni sudova su pravilne.

Tužilac prema činjeničnim navodima, koji vežu sud, tužbenim zahtjevom u ovoj parnici traži naknadu štete, a odgovornost tuženog za štetu temelji na odredbi člana 172. ZOO, te odredbama člana 154, 155 i 189. ZOO, kao i odredbama člana 37. i 39. Zakona o osnovnim svojinsko-pravnim odnosima („Službeni list SFRJ“ broj 6/80 i 36/90 i „Službeni glasnik RS“ broj 38/03, u daljem tekstu: ZOSPO).

U toku postupka tužilac je više puta izvršio preinačenje tužbe, tako što je 16.03.2001. godine tražio isplatu po osnovu neosnovanog obogaćenja, a na ročištu 24.03.2006. godine istakao da je pravni osnov tužbenog zahtjeva naknada štete, kao i u podnesku od 23.09.2014. godine, te na ročištu za glavnu raspravu 11.11.2014. godine istakao da je pravni osnov tužbenog zahtjeva zasniiva na odredbama člana 172, 154, 155 i 189. ZOO i člana 37. i 39. ZOSPO. Tačno je da sud nije vezan pravnim osnovom tužbenog zahtjeva, ali je vezan činjeničnim navodima tužioca, prema kojim je se tužilac uvjerio 2001. godine da su pokretne stvari neupotrebljive i amortizovane, zbog čega je i preinačio tužbu i konačno tražio konačno da mu tuženi na ime naknade štete zbog nemogućnosti da nastavi sa obavljanjem trgovačke djelatnosti u samoposluži STR M.88, koju je obavljao u poslovnom prostoru u Trebinju, u ulici ..., koji je prednik tuženog opština T. 1993. godine dala u zakup IA T., pretrpio štetu u vidu izmakle koristi u iznosu od 464.754,00 KM, te iznos od 11.416,00 KM, zbog upotrebe opreme u samoposluži koja je njegovo vlasništvo, a koja se i danas nalazi u poslovnom prostoru, kao i naknadu štete u visini od 35.512,68 KM koliko bi iznosila zakupnina za posebnu poslovnu prostoriju-magacin, površine 26 m², koja je vlasništvo tužioca, a koju je IA T. koristila u sklopu samoposluge.

Prema odredbi člana 172. stav 1. ZOO pravno lice odgovara za štetu koju njegov organ prouzrokuje trećem licu u vršenju ili u vezi sa vršenjem svojih funkcija.

Odgovornost pravnog lica za rad njegovih organa u smislu navedene zakonske odredbe, zavisi od definisanja pojma nezakonitog i nepravilnog rada. Nezakonit rad organa je rad koji je u suprotnosti sa zakonom i sa moralnom normom koja čini dio javnog poretka. Nepravilno je svako postupanje koje je suprotno pravilima struke koje odudara od uobičajene metode rada u državnom tijelu, postupanje mimo cilja koji je određen, suprotno zahtjevu koji bi normalnim obavljanjem službe trebalo ostvariti u

javnom interesu. Ako se uporede pretpostavke odgovornosti pravnog lica iz člana 172. ZOO, nezakonit i nepravilan rad organa odgovara pojmu „dovoljno ozbiljne povrede“ a krivica, kao voljni elemenat, nije posebna pretpostavka odštete odgovornosti pravnog lica i ona može biti samo dio procjene nezakonitosti i nepravilnosti rada organa.

Odredbom člana 155. ZOO šteta je umanjeње nečije imovine (obična šteta) i sprečavanje njenog povećanja (izmakla korist), kao i nanošenje drugome fizičkog ili psihičkog bola ili straha (nematerijalna šteta). Da bi po odredbama čl. 154., 155. i 158. ZOO postojala odgovornost nekog lica za naknadu štete, potrebno je da su ispunjene sljedeće zakonske pretpostavke: da šteta postoji, da je prouzrokovana protivpravnom radnjom ili propuštanjem, da se radnja ili propuštanje mogu pripisati u krivicu štetniku i da postoji uzročna veza između radnji, odnosno propuštanja i nastale štete.

Iz činjeničnog utvrđenja nižestepenih sudova proizlazi da je tužilac za obavljanje trgovačke djelatnosti-samoposluga STR M.88 koristio poslovni prostor u Trebinju, u ulici ..., ukupne površine 116 m², na osnovu ugovora o zakupu na neodređeno vrijeme koji je tužilac u svojstvu zakupca zaključio 19.06.1991. godine sa zakupodavcem opštinom T., kao nosiocem prava raspolaganja predmetnim poslovnim prostorom, koji je bio u režimu društvene, odnosno državne svojine. Tužilac je predmetni poslovni prostor prestao koristiti 28.04.1992. godine, nakon što je isti demoliran i iz njega pokradena roba od strane nepoznatih lica, te je krajem maja 1992. godine zbog ratnih dešavanja napustio T. i nije se vraćao do potpisivanja Dejtonskog mirovnog sporazuma.

Ugovor o zakupu prestao je nekorištenjem poslovnog prostora od strane tužioca, pa nije ni bilo potrebe da prednik tuženog kao zakupodavac provodi postupak otkaza ugovora o zakupu propisan odredbom člana 29. i 30. Zakona o zakupu poslovnih zgrada i prostorija (“Službeni list SR BiH” broj 33/77) i traži da se putem suda naloži zakupcu ispražnjenje i predaja u posjed poslovnog prostora, iz razloga iz kojih se otkaz može dati. Članom 8. ugovora stranke su se saglasile da zakupac nema pravo prenošenja ugovora na drugo lice ili davanje prostorija drugim licima bez saglasnosti zakupodavca, pa nije bilo moguće da tužilac putem punomoći prava iz ugovora prenese na druga lica i zasnuje podzakup sa istim.

Prednik tuženog je, pošto je vratio rodbini tužioca robu iz samoposluge prema potvrdi od 12.03.1993. godine i izvršio popis zatečenog stanja u trgovačkom objektu u Ul. ... 20.04.1993. godine, izdao poslovni prostor ugovorom o zakupu od 23.04.1993. godine FA T. koja je isti koristila za trgovačku djelatnost kao prodavnicu.

Zbog toga zaključivanje ugovora o zakupu 23.04.1993. godine sa IA T. u opisanim okolnostima, nema karakter povrede koja bi bila osnov za odgovornost tuženog za naknadu predmetne štete. Tuženi je kao zakupodavac koji raspolaže poslovnim prostorom u društvenoj svojini za koji je određeno da se dodjeljuje u zakup, nakon što je prethodni zakupac poslovni prostor prestao koristiti, u skladu sa svojim ovlaštenjima predmetni poslovni prostor dao u zakup IA T.. Inventar koji je takođe dat na korištenje popisao je i naveden u zapisniku sačinjenom na licu mjesta 15.04.1993. godine, uz obavezu novog zakupca da prema predmetu zakupa postupa sa pažnjom dobrog privrednika i obavezom vraćanja poslovnog prostora i inventara u stanju u kome je primljen.

Uredba koja je donesena i stupila na snagu 01.08.1992. godine nije ni bila osnov za dodjelu i zaključenje ugovora o zakupu sa IA T., pa su se nižestepeni sudovi nepotrebno bavili tim pitanjem u odnosu na konkretni poslovni prostor. Cilj donošenja Uredbe je bio da u konkretnim okolnostima pod uslovima i kriterijima koji su propisani, opštinski organi daju na privremeno korištenje stambene i poslovne objekte u društvenoj i privatnoj svojini radi smještaja izbjeglica i drugih lica koja su zbog ratnih dejstava ostala bez smještaja, dakle u javnom interesu. Iz tih razloga nisu od uticaja na drugačiju odluku prigovori revidenta o načinu i uslovima davanja u zakup poslovnih prostora koje je propisala Uredba.

Zbog svega navedenog, nema osnova za zaključak da je u ovom slučaju tuženi odgovoran za štetu prema odredbi člana 172. ZOO, a kako nema protivpravnosti tuženog kao pretpostavke njegove odgovornosti za štetu, nema uslova za primjenu odredaba člana 155. i 189. ZOO u pogledu tvrdnji tužioca da mu je tuženi prouzrokovao štetu u vidu izmakle koristi, koji bi bili od značaja samo da je utvrđena odgovornost tuženog za naknadu štete, što ovdje nije slučaj.

Takođe, pravilno je odbijen i zahtjev tužioca za isplatu iznosa od 35.512,68 KM, sa kamatom, na ime zakupnine koju bi ostvario u periodu od 15.05.1993. godine do 21.10.2003. godine, za prostor površine 26,80 m², koji je u vlasništvu tužioca, sagrađen na k.č. broj 2573/4, upisan u z.k. ulošku broj 6, KO T.. U postupku tužilac nije dokazao da se u posjedu ovog poslovnog prostora nalazio tuženi, ili da ga je izdao u zakup FA T. ugovorom o zakupu od 23.04.1993. godine, jer je tim ugovorom Opština T. izdala u zakup FA T. poslovni prostor u Ul. ..., površine 116 m², izgrađen na k.č. broj 2573/2, KO T., dakle, isti poslovni prostor iz čl. 1. ugovora o zakupu poslovnih prostorija zaključen između tužioca i tuženog 19.06.1991. godine.

Poslovni prostor na kome je tužilac bio vlasnik bio je u režimu napuštene imovine i vraćen je tužiocu u posjed na njegov zahtjev rješenjem Ministarstva za ... – Odsjek T. od 07.02.2000. godine. Suprotno prigovorima revidenta, konstatacija u obrazloženju tog rješenja da se privremeni korisnik ne nalazi u poslovnom prostoru, a da je istim raspolagao A.V. i IA T., ne ukazuje da je tuženi imao posjed tog prostora i da je dao u zakup i ovaj objekat tužioca. To ne proizlazi ni iz zaključka o dozvoli izvršenja navedenog rješenja od 16.02.2001. godine, u kome je navedeno da je u posjedu tog prostora bio S.D., kome je naloženo iseljenje, niti iz činjenice što je u postupku uvođenja u posjed tužioca 11.05.2003. godine i 21.10.2003. godine pozvana IA T..

Aneksom G Sporazuma o pitanju sukcesije („Službeni glasnik BiH-međunarodni ugovori“, broj 10/01), na koji se revident poziva, određuje se da je ništav prenos prava na pokretnu i nepokretnu imovinu građana i pravnih subjekata bivše SFRJ, učinjen nakon 31.12.1990. godine. Tužilac je i dalje ostao vlasnik poslovnog prostora površine 26,80 m², sagrađen na k.č. broj 2573/4, kao i pokretnih stvari, pa nema mjesta pozivanju na navedeni sporazum, jer stečena prava tužioca nisu oduzeta niti ograničena od strane tuženog.

Tužilac je zahtjevao isplatu iznosa od 11.416,00 KM, zbog upotrebe opreme koja je njegovo vlasništvo, a koja se i danas nalazi u poslovnom prostoru koji je koristio tužilac, a kasnije IA T. ugovorom o zakupu iz 1993. godine.

Tužilac je u toku postupka preinačio tužbu i umjesto zahtjeva za vraćanje stvari za koje je tvrdio da su izgubile vrijednost i postale neupotrebljive, tražio isplatu iznosa od 11.416,00 KM, koji predstavlja vrijednost pokretnih stvari-opreme za samoposlug, procjenjena u toj visini u nalazu vještaka N.K. prema stanju stvari u vrijeme izrade nalaza (da je oprema oštećena od eksplozije oko godinu dana prije zaključenja ugovora o zakupu 1993. godine o čemu je tužilac bio upoznat i da su neke stvari bile neupotrebljive), pa se radi o zahtjevu za naknadu štete. Tužilac nije dokazivao da je tuženi davanjem u zakup poslovnog prostora u kome su se stvari nalazile ostvario korist upotrebom tih stvari (naprimjer da je to uticalo na veću cijenu zakupa, što se ne može vidjeti ni poređenjem dinarski označenih cijena zakupa u ugovorima, zbog kasnijih denominacija dinara, ili na drugi način) i u kojoj visini, pa se o postavljenom zahtjevu nije moglo odlučiti primjenom odredbe člana 219. ZOO.

Tužilac u smislu odredbe člana 37. ZOSPO kao vlasnik stvari, sve dok stvari postoje, ima materijalno pravno ovlaštenje da podnese zahtjev za vraćanje stvari (što je i tražio u prvobitno podnesenoj tužbi), a naknadu štete u visini vrijednosti tih stvari, tek ako vraćanje stvari nije moguće. Kako stvari postoje, ne može se govoriti o imovinskom gubitku koji odgovara vrijednosti stvari, pa je pravilno odbijen ovaj zahtjev tužioca.

Prigovori revidenta da je i u odsustvu stvarnopravnog zahtjeva trebalo istom dosuditi taj iznos po osnovu neosnovanog obogaćenja, nisu osnovani. Pretpostavka za postavljanje zahtjeva po osnovu neosnovanog obogaćenja je gubitak prava vlasništva osiromašenog na otuđenoj stvari, zbog čega dolazi do preobražaja stvarnopravnog u obligacionopravni odnos. Pravne posljedice neosnovanog obogaćenja ogledaju se u obavezi obogaćenog kao dužnika i pravu osiromašenog na vraćanje stvari u naturalnom obliku, ukoliko je to moguće. Ako naturalna restitucija nije moguća, osiromašeni ima pravo na naknadu vrijednosti postignutih koristi (član 210. stav 1. ZOO). Do primjene ovog instituta dolazi ukoliko nije moguće primjeniti pravila drugih izvora obligacija (ugovornog prava, naknade štete, posloводства bez naloga ili jednostrane izjave volje). Kada sud odlučuje o zahtjevu osiromašenog prema neosnovano obogaćenom, ne može kumulirati primjenu instituta obligacionog prava, niti proizvoljno vršiti njihov izbor. Obaveza suda je da prema utvrđenom činjeničnom stanju izvrši pravilnu kvalifikaciju materijalnog prava i na osnovu toga odluči o zahtjevu, tako da o zahtjevu za neosnovano obogaćenje nastalo protivpravnim ponašanjem kojim je drugom prouzrokovana šteta, na restituciju neosnovano stečene imovine odluči primjenom pravila o naknadi štete kao izvoru obligacija. Razgraničenje primjene pravila o naknadi štete i neosnovanog obogaćenja izričito su propisana i odredbom člana 209. ZOO.

Odredbom člana 39. ZOSPO uređuju se obaveze i prava nesavjesnog držaoca prema vlasniku stvari, za vrijeme od oduzimanja do vraćanja stvari, utemeljene na vindikacionom zahtjevu. Kako takav zahtjev tužilac nije postavio u ovoj parnici, nije bilo uslova da se na osnovu navedene zakonske odredbe odluči o obavezi tuženog na predaju ubranih plodova, naknadi vrijednosti ubranih plodova koji su potrošeni, naknadi štete nastaloj pogoršanjem ili propašću stvari (stav 1, 2 i 3. ove zakonske odredbe).

Suprotno prigovorima tužioca o povredi odredaba parničnog postupka iz člana 8, 123. i 191. stav 4. ZPP na koje se revizijom ukazuje, nižestepeni sudovi su dali ocjenu izvedenih dokaza i obrazložili razloge odbijanja tužbenog zahtjeva tužioca.

Iz navedenih razloga, nalazeći da je materijalno pravo pravilno primjenjeno, odlučeno je kao u izreci na osnovu odredbe člana 248. ZPP.

Predsjednik vijeća
Darko Osmić

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarne
Amila Podrašćić